

ВОДИЧ КРОЗ СТУДЕНТСКО ОРГАНИЗОВАЊЕ

Београд, 2016.

РЕЧ УРЕДНИКА

Поштоване колегинице и колеге,

Студентска конференција универзитета Србије представља највише студентско представничко тело у Републици Србији. Чине је представници студентских парламената свих акредитованих универзитета у Србији, без обзира на њихову власничку структуру. СКОНУС је партнер ресорном министарству у процесу реформе високог образовања и глас студената у свим сталним телима и радним групама у којима се одлучује о питањима важним за студенте и студирање.

СКОНУС је био иницијатор свих досадашњих промена Закона о високом образовању које су се односиле на статус студената у продуженој години студирања, такозвани апсолвентски стаж, као и на стицање права да се студент у наредној школској години школује о трошку буџета, ако је у текућој школској години стекао 48 ЕСПБ бодова. Кроз две наше најмасовније акције, борбе за интересе студената, *Десетка за Србију* и *Потпиши за 10*, указали смо на шире проблеме са којима се суочава студентска популација. У партнерству са вама, студентима, неке од тих проблема смо трајно успели да решимо.

Поред законске улоге коју СКОНУС има у нашем систему високог образовања, препознали смо и мисију развоја и унапређења студентског организовања на високошколским установама у Србији. СКОНУС је до сада био и остаће највећи заговорник доношења *Закона о студентском организовању*, који би на целовит начин регулисао положај студентских организација, студентских парламената и студентских представника. Издавање овог *Водича*, такође, има за циљ да студентима приближи студентско организовање, да их подстакне да постану чланови студентских организација и студентски представници и да, кроз повећање знања, повећа квалитет рада и мотивисаност студената који су већ активни у студентском организовању.

Председник Студентске конференције универзитета Србије
Милан Петковић

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Petković', written in a cursive style.

О АУТОРУ

Владица Маричић је студент треће године докторских академских студија права на Правном факултету Универзитета у Нишу. Од 2010. до 2013. године обављао дужност секретара Студентског парламента Универзитета у Нишу. Био је студентски представник у Сенату, Комитету за професионалну етику и Центру за квалитет Универзитета у Нишу. Члан Скупштине СКОНУС-а школске 2009/10. године. Студентски представник у Поткомисији за акредитацију Електронског факултета Универзитета у Нишу.

Основни циљ који студенти имају у систему високог образовања, на високошколским установама (ВШУ), јесте професионално оспособљавање и усвајање знања које ће им помоћи у каснијем професионалном ангажману. По завршетку студија, студенти стичу диплому - јавну исправу која сертификаује стечено знање, како би било препознатљивије на тржишту рада. Како у наставном процесу (студирању) сваки студент може учествовати индивидуално, поставља се питање: **због чега се студенти организују и удружују у студентске организације?**

На ово, као и на многа друга питања, покушаћемо да дамо одговор у *Водичу кроз студентско организовање*. Идејно је конципиран у два дела, како би сваки студент у њему нашао оно што му је потребно, у зависности од тога какво је његово интересовање за студентско организовање. У првом делу, који је насловљен *Основни ниво* :), налази се оно што студент ВШУ у Србији треба да зна о **студентским организацијама** и **студентском представљању**, без обзира на то да ли жели да активно учествује у студентском организовању или не. Други део, *Напредни ниво* :), намењен је оним студентима који су већ активни или желе да буду активни у студентском организовању – студентским представницима, пре свега.

Владица Маричић
vladica@prafak.ni.ac.rs

IMPRESSUM

Издавач: Студентска конференција универзитета Србије, Краља Милана 48, 11000 Београд; За издавача: Милан Петковић, председник; Аутор: Владича Маричић; Уредник издања: Милан Петковић; Уређивачки одбор: Милан Савић, Дарко Марић, Недељко Мишић, Небојша Алексић, Мирза Ашћерић и Душан Боровчанин; Дизајн: Вељко Јовановић; Лектура: Јована Иваниш; Штампач:.....; Тираж:.....примерака; Текст публикације је заштићен; Примерци публикације су бесплатни.

ОСНОВНИ НИВО :)

1. ЦИЉЕВИ СТУДЕНТСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

Основни разлог због кога се студенти удружују и формирају студентске организације јесте што своја права, призната Законом, статутима ВШУ и другим актима, могу, ако не једино, онда бар лакше, колективно штитити. Такође, постоје одређени колективни интереси, које студенти најбоље остварују удружени. Када говоримо о разлогу због кога се студенти удружују, неминовно долазимо и до циљева деловања студентских организација. Општи циљеви деловања студентских организација деле се на *краткорочне* и *дугорочне*.

Краткорочни општи циљеви деловања студентских организација су све оно што можемо подвести под **заштиту права студената**. Наиме, права студената, која су призната Законом, статутима и актима ВШУ могу бити предмет задирања, како од стране менаџмента ВШУ, тако и од стране наставника и сарадника. Ту се пре свега мисли на организацију наставе и испитних рокова, начин полагања колоквијума и испита, школарине и друге таксе и слично. Како је студент, као појединац, немоћан да утиче на менаџмент ВШУ или наставника да одлуку којом задира у његова права промени, природно је да се студенти удруже како би своја права заштитили.

Дугорочни општи циљеви деловања студентских организација односе се на тражење што квалитетнијег образовања које ће студентима омогућити да, по завршетку студија, буду што конкурентнији на тржишту рада. **Квалитет образовања представља основни и најважнији интерес студената**. Студентске организације могу да утичу на квалитет образовања кроз измене студијских програма и кроз пружање неформалног образовања као ваннаставне активности. Измена студијских програма подразумева њихово прилагођавање потребама привреде и тржишта рада у земљи и иностранству. Студијске програме креирају саме ВШУ, а студенти свој утицај на доношење и мењање студијских програма врше преко својих изабраних представника у надлежним органима ВШУ. Неформално образовање омогућава студентима да стекну додатна знања и вештине које нису предвиђене студијским програмом и које повећавају конкурентност на тржишту рада, кроз похађање курсева, семинара и практичне наставе. Све форме неформалног образовања студентске организације могу да пружају самостално, али свакако лакше у партнерству са ВШУ.

2. СТАТУС СТУДЕНТСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

Статус студентских организација није дефинисан ни Законом о високом образовању, ни посебним законом. Због тога се на правни статус студентских организација односи Закон о удружењима.

Члан 2. (Појам удружења)

Удружење, у смислу овог закона, јесте добровољна и невладина недобитна организација заснована на слободи удруживања више физичких или правних лица, основана ради остваривања и унапређења одређеног заједничког или општег циља и интереса, који нису забрањени Уставом или законом.

На политичке странке, синдикате, удружења организована ради обављања одређених делатности у циљу стицања добити, спортске организације или удружења, цркве и верске заједнице, спонтана привремена повезивања више лица и друга удружења чији је рад уређен посебним законом, одредбе овог закона сходно се примењују у питањима која нису уређена тим посебним законом.

На удружења која немају статус правног лица, сходно се примењују правна правила о грађанском ортаклуку, осим ако овим законом није другачије одређено.

.....

Закон не препознаје студентске организације као посебну категорију удружења, па је њихов статус истоветан статусу било ког удружења. Како би се направила квалитативна разлика између студентских организација и осталих удружења, у недостатку посебног закона који би регулисао област студентског организовања, а за потребе овог *Водича*, поставићемо додатне критеријуме које треба да испуњава свака студентска организација.

Студентска организација треба да испуњава следеће критеријуме:

- ◆ **1. Да је организована од стране студената и да је сачињавају једино студенти.**
Нespoјиво је са сврхом постојања студентске организације да је организована од стране лица која су изван ВШУ или од стране наставника и сарадника ВШУ, као и да је сачињавају друга лица осим студената. Овде није од важности врста (струковне или академске) и степен (основне, специјалистичке, мастер, интегрисане или докторске) студија, али се мора имати у виду да се студенти виших нивоа студија, који су уједно и сарадници ВШУ, не могу бавити студентским организовањем на тој ВШУ. Студентске организације обично у називу имају неки од облика речи *студент* (студентска унија, савез студената и сл.).
- ◆ **2. Да се залаже за опште циљеве деловања студентских организација.**
О краткорочним и дугорочним циљевима студентских организација било је више речи на почетку овог одељка.
- ◆ **3. Да делује на високошколској установи у систему високог образовања Републике Србије.** Овај услов је у непосредној вези са општим циљевима деловања студентских организација. Да би остварила циљеве због којих постоји, како краткорочне, тако и дугорочне, студентска организација мора да делује на ВШУ, према менаџменту, наставницима и сарадницима конкретне ВШУ. Сами општи циљеви деловања, заштита права и остварење интереса студената, такви су да се остварују једино кроз деловање на ВШУ. Студентске организације често у свом називу имају назив ВШУ на којој делују. Поред студентских организација које делују на ВШУ у систему високог образовања РС, постоје и други облици организовања студената који пред себе постављају неки специфичан циљ који не мора бити везан за конкретну ВШУ, о чему ће више речи бити касније.
- ◆ **4. Да представља трајни облик удруживања студената.** Појам *трајни облик* не подразумева да је прошло одређено време од кад је студентска организација

основана или стекла статус правног лица. Појам *трајног облика удруживања студената* подразумева да су се студенти удружили ради општих циљева и континуираног заједничког деловања на остварењу тих циљева, а не ради решавања само једног актуелног питања, без идеје да после његовог решавања наставе заједничко, организовано деловање. Овај критеријум разграничава студентске организације од студентских група, насталих *ad hoc*, најчешће из нужде, које немају за циљ да прерасту у студентске организације.

Тако студентске организације можемо дефинисати као *трајне облике удруживања студената у циљу заштите њихових права и остварења њихових интереса на високошколској установи у систему високог образовања Републике Србије*.

Што се уписа студентских организација у регистар удружења и стицања статуса правног лица тиче, Закон о удружењима предвиђа да је он добровољан. Оне студентске организације које не желе да стекну статус правног лица не морају се уписивати у регистар.

Члан 4. (Упис у Регистар)

Упис у регистар удружења је добровољан.

Удружење стиче статус правног лица даном уписа у регистар.

3. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОРГАНИЗОВАЊА СТУДЕНАТА

У претходном поглављу смо студентске организације дефинисали као трајне облике удруживања студената у циљу заштите њихових права и остваривања њихових интереса на високошколској установи у систему високог образовања Републике Србије. Поред овако дефинисаних студентских организација, постоје и други облици организовања студената који се не могу подвести под све критеријуме које обухвата ова дефиниција. Ту спадају студентске групе, студентске организације са специфичним циљем деловања, организације за студенте и сл.

Студентске групе се од студентских организација разликују према критеријуму трајности. Студентске организације се оснивају да би трајно деловале на ВШУ, па пред себе постављају опште циљеве деловања - краткорочне и дугорочне, које ће континуирано остваривати у дужем, неограниченом, временском периоду. За разлику од њих, студентске групе настају због једног актуелног питања које погађа студентску популацију, а чије решавање је једини циљ деловања те студентске групе. Због тога студентске групе можемо сматрати *ad hoc* студентским организацијама или студентским организацијама из нужде.

Настајање студентских група последица је лошег стања студентског организовања на некој ВШУ, јер етаблиране студентске организације и студентски представници нису превентивно деловали и адекватно одговарали на настале проблеме. Студентска група може, после успешно решеног проблема због кога је оформљена, да прерасте у студентску организацију ако се њени чланови одлуче на трајно деловање. Ово је један од начина настајања студентских организација.

Студентске организације са специфичним циљем деловања јесу они облици удруживања студената који пред себе не постављају опште циљеве деловања студентских организација, већ свој рад фокусирају на остварење једног, специфичног циља. Овде спадају студентске организације које промовишу афирмативну акцију и приступ образовању осетљивих друштвених категорија - организације студената са хендикепом, организације

ромских студената и др. Деловање ових организација није усмерено на једну ВШУ, већ на систем високог образовања, како би га прилагодиле и учиниле доступнијим друштвеној групи којој припадају њихови чланови.

У студентске организације са специфичним циљем деловања спадају и оне студентске организације које не делују на ВШУ, нити се њихов рад односи на саму делатност високог образовања, већ делују у областима живота студената, блиско повезаним са студирањем. Овде, на пример, спадају организације студената који користе услуге установа студентског стандарда, студентске домове. Сличне су и организације страних студената у Србији и организације српских студената у иностранству.

Организације за студенте јесу оне организације које нису основане од стране студената или их не сачињавају само студенти, а намењене су студентима и студенти у њима имају доминантан утицај. То су организације које су најчешће основане од стране самих ВШУ, како би се употпунио друштвени живот и слободно време студената. Ту спадају универзитетски спортски савези, спортска друштва, здравствено потпорна удружења, студентски информативно-издавачки центри и сл.

4. СТУДЕНТСКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ – УЧЕШЋЕ СТУДЕНАТА У УПРАВЉАЊУ И ОДЛУЧИВАЊУ

Чини се да је данас, простор за студентско деловање и рад студентских организација на ВШУ већи него икад. Закон о високом образовању предвиђа да је *делатност високог образовања од посебног значаја за Републику Србију*. Као таква, не може бити ексклузивитет само ВШУ и ресорног министарства, већ је отворена за утицај многих заинтересованих страна, а студенти су свакако једна од њих. Закон предвиђа да је један од принципа на којем је заснована делатност високог образовања *учешће студената у управљању и одлучивању, посебно у вези са питањима која су од значаја за квалитет наставе*. За разлику од ранијег времена, када су студенти били само конзументи високог образовања, данас су партнери у управљању и одлучивању. На побољшање квалитета наставе студенти утичу како преко студентског представничког тела - **студентског парламента**, који је орган ВШУ, тако и преко других новоуведених механизма, као што је анкета о педагошком раду наставника и сарадника.

ПОТПИШИ
= ЗА 10! =

У прошлом времену, од оснивања првих ВШУ, а свакако од омасовљења високог образовања када су постали значајан друштвени агрегат, утицај студената на процесе управљања и одлучивања био је углавном ванинституционалан. Користећи своју бројност, концентрисаност и одлучност својствено годинама, студенти су успевали да утичу на доношење многих одлука. Неке од њих односиле су се на измене у систему високог образовања и студентског стандарда, али је много било оних које нису класична студентска питања.

Студентско представљање је законом дефинисан институционални механизам учешћа студената у одлучивању и управљању на ВШУ и концентрисано је око студентског парламента. Оно подразумева сам студентски парламент, његова овлашћења, статус и положај; затим заступљеност, положај и овлашћења студентских представника у осталим органима ВШУ; те постојање, рад и утицај студентских конференција. Све наведено треба да омогући студентима да утичу на рад, одлучивање и управљање на ВШУ, а самим тим побољшавају свој положај и контролишу рад осталих органа ВШУ, пре свега менаџмента и савета.

5. СТУДЕНТСКИ ПАРЛАМЕНТ И СТУДЕНТСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ

Студентски парламент и студентске конференције су законом регулисан облик студентског представљања у нашој земљи. Студентима је кроз студентски парламент дата могућност да активно учествују у управљању и одлучивању на ВШУ, у вези са питањима квалитета наставног процеса, висине школарине, вредновања педагошког рада наставника и сарадника, услова рада и осталим значајним питањима за студентску популацију.

Могућност да студентски парламент постане део српског система високог образовања први пут се помиње у *Закону о универзитету* из 2002. године, али тек са усвајањем принципа болоњског процеса и жељом Србије да постане део јединственог европског образовног простора дошло је до бољег дефинисања положаја и улоге студентског парламента. *Закон о високом образовању* из 2005. године, студентски парламент дефинисан је као орган ВШУ, па га такво законско решење у значајној мери издваја и разликује од студентског организовања до тада познатог.

Члан 56. (Студентски парламент)

Студентски парламент је орган високошколске установе и високошколске јединице која има орган управљања и уписане студенте.

Начин избора и број чланова студентског парламента утврђује се општим актом високошколске установе.

Право да бирају и да буду бирани за члана студентског парламента имају сви студенти високошколске установе, односно високошколске јединице, уписани на студије у школској години у којој се бира студентски парламент.

Мандат чланова студентског парламента траје годину дана.

Избор чланова студентског парламента одржава се сваке године у априлу, тајним и непосредним гласањем.

У циљу остваривања права и заштите интереса студената, студентски парламент бира и разрешава представнике студената у органима високошколске установе, односно високошколске јединице, као и у органима других установа у којима су заступљени представници студената, у складу са статутом установе.

За разлику од студентског парламента који је орган ВШУ, студентске конференције делују на националном нивоу. Оне нису партнер једној конкретној ВШУ, већ су партнер ресорном министарству и државним органима у креирању и реформи образовне политике у Србији. Како су у студентским конференцијама заступљени представници студентских парламената свих акредитованих универзитета, односно свих акредитованих академија струковних студија, постојање и деловање студентских конференција представљају кровну надградњу система студентског представљања у Србији. Постоје две студентске конференције: Студентска конференција универзитета Србије – СКОНУС и Студентска конференција академија струковних студија Србије - СКАССС, и њихов рад је дефинисан Законом о високом образовању.

Члан 22. (Студентске конференције)

Ради остваривања заједничких интереса студената као партнера у процесу високог образовања оснивају се Студентска конференција универзитета и Студентска конференција академија струковних студија.

Студентску конференцију универзитета чине представници студентских парламената универзитета.

Студентску конференцију академија струковних студија и студентских парламената високих школа струковних студија чине представници студентских парламената академија струковних студија.

Организација и рад конференција из става 1. овог члана уређују се статутом конференције.

Студентске конференције имају право да дају мишљење о питањима из члана 11. тачка б) овог закона.

Средства за рад студентских конференција обезбеђује се у буџету Републике.

Студентске конференције имају својство правног лица које стичу уписом у судски регистар у складу са законом.

6. СТУДЕНТИ И СТУДЕНТСКИ ПРЕДСТАВНИЦИ

Како би учествовали у управљању и одлучивању на ВШУ, студенти на изборима за студентски парламент бирају студентске представнике. Гласање на изборима за студентски парламент је основни начин заштите права и остварења интереса студената у нашем систему високог образовања и право и обавеза сваког студента. Гласањем студенти преузимају одговорност за састав, а самим тим и за рад студентског парламента. Недовољно добар рад студентског парламента води недовољно доброј заштити права и остварењу интереса студената, што резултира неинституционалним видовима њиховог остварења и заштите, који су, по правилу, мање ефикасни од институционалних. Из тог разлога, студентима не може да буде свеједно какав им је студентски парламент - како функционише и ко га сачињава.

Однос студената према студентским представницима и студентском парламенту може се анализирати према два параметра. То су заинтересованост/незаинтересованост за рад студентског парламента и студентских представника и задовољство/незадовољство њиховим радом.

Заинтересованост. Учешће студената у раду студентског парламента не своди се на само један дан у години и сам чин гласања, већ представља ангажовање током

целе године. Праћење рада студентског парламента представља својеврсни притисак на студентске представнике да што боље извршавају своје обавезе према студентима. Идеална ситуација била би да сви студенти ВШУ буду заинтересовани за рад студентског парламента.

Задовољство. Студентски представници труде се, по правилу, да одговорно и савесно испуњавају своје обавезе према студентима, али има и оних који не врше своју функцију на добар начин и чијим радом студенти нису задовољни јер преко њих не могу успешно да штите своја законска права и да остварују своје интересе.

Студент може да буде задовољан (1) или незадовољан (3) радом свог студентског парламента и студентских представника. Да би студент био задовољан или незадовољан, требало би да је упознат са студентским парламентом и заинтересован за њега. У оба случаја (1 и 3), ради се о заинтересованом студенту, а не о студенту кога рад студентског парламента не занима.

Студент може бити незаинтересован за рад свог студентског парламента зато што је задовољан њиме (2). Пошто је задовољан, њега не интересује како до тога долази. Незаинтересовани студент може да буде и незадовољан (4), али он ни на који начин не покушава да поправи свој статус већ то очекује од других. Студент може бити незадовољан, а незаинтересован (4), зато што сматра да његово ангажовање не може ништа да промени да би постао задовољан.

1. ЗАИНТЕРЕСОВАН – ЗАДОВОЉАН	3. ЗАИНТЕРЕСОВАН – НЕЗАДОВОЉАН
2. НЕЗАИНТЕРЕСОВАН – ЗАДОВОЉАН	4. НЕЗАИНТЕРЕСОВАН – НЕЗАДОВОЉАН

Интересовање студената за рад студентског парламента и притисак на студентске представнике требало би да буду јачи уколико они не раде добро, а не да, како је то често случај, опада или да уопште не постоји зато што студенти немају никаква очекивања од таквог састава парламента. Једна од улога студентских организација на ВШУ јесте да студенте учини заинтересованим за институционалну заштиту права и остварење њихових интереса – дакле, за рад студентског парламента. Заинтересован студент је свакако бољи од незаинтересованог јер, чак иако је незадовољан (3), он ће се трудити да нешто промени на својој ВШУ. Незадовољни студент који хоће нешто да промени најчешће је спреман да се активно укључи у студентско организовање и упознат је са радом студентског парламента своје или неке друге ВШУ. Како би лакше деловали, студенти који желе да побољшају стање у студентском парламенту на својој ВШУ, прикључиће се некој од постојећих студентских организација или ће се удружити у нову.

Дешава се да лош рад студентских представника не мотивише студенте да студентски парламент у наредном периоду побољшају, већ код студената рађа неповерење и анимозитет према овој институцији и води их у незаинтересованост за учешће на наредним изборима – бојкот. Међутим, није добро да незадовољни студенти постану незаинтересовани за институционалну заштиту, права и остварење својих интереса (4).

Појава да студенти који нису задовољни радом свог студентског парламента постају незаинтересовани за њега (4) штети управо тим студентима, али и самој институцији студентског парламента. Ти студенти себе лишавају институционалног механизма за побољшање свог положаја на ВШУ. У исто време, они институционални механизам препуштају актуелним студентским представницима чијим радом нису задовољни јер, према Закону, пред менаџментом и органима ВШУ, једини легитимни представник студената је управо студентски парламент. Како су студентски представници променљиви,

дилема која се поставља пред студенте не сме да буде да ли изаћи на изборе за студентски парламент, већ да ли подржати досадашње студентске представнике или их мењати. Незадовољан студент не сме постати незаинтересован, већ се мора ангажовати како би се побољшао рад студентског парламента његове ВШУ.

7. ДЕЛОВАЊЕ СТУДЕНТСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА НА ВШУ

Закон о високом образовању установио је студентско представљање као институционални механизам студентског учешћа у управљању и одлучивању на ВШУ и студентског деловања у систему високог образовања. Како ранији облик утицаја студената на одлуке ВШУ није имао дефинисану процедуру и форму, он се може сматрати ванинституционалним. Најчешће је био исказиван кроз студентске протесте и друге облике притисака на ВШУ и ресорно министарство. Један од захтева оних који су тада предводили студенте био је и институционално укључивање студената у процес управљања и одлучивања. Мотив је јасан - када утицај студената на доношење одлука добије јасно дефинисану форму и процедуру, студентски представници би могли да предупредe доношење одлука које би биле неповољне по студенте, а које су до тада биле повод за њихово незадовољство.

Ту долазимо до основне разлике између институционалног и ванинституционалног деловања студената. Ванинституционално деловање није проактивно - оно наступа тек када ВШУ донесе одлуку на штету права и интереса студената. Институционални механизми, процедуре за остварење утицаја и овлашћења која су студенти добили, омогућују им да делују проактивно. И колико год тај институционални механизам имао недостатака и проблема, не сме се пренебрегавати и унапред одбацивати, већ се мора прихватити као достигнути ниво студентских права и овлашћења који се даље треба развијати и унапређивати.

Јасно је да студентске организације своје краткорочне и дугорочне опште циљеве деловања могу најбоље остварити кроз деловање њихових чланова у студентском парламенту. У краткорочне опште циљеве деловања студентских организација убрајамо

све оно што потпада под заштиту права студената. Као што је већ речено, институционални механизми деловања су проактивни, па се превентивним радом може спречити било какво задирање у права студената од стране менаџмента и наставника ВШУ.

Постојање овог институционалног механизма деловања студентских организација ставља у други план све ванинституционалне облике деловања, као крајњу меру. Протестима, као ванинституционалној мери, може да прибегне и студентска организација која делује у студентском парламенту, али тек пошто жељени циљеви нису могли да се остваре институционалним путем. Ово се најчешће дешава када институционални механизам закаже, јер га менаџмент ВШУ не поштује. Дакле, оправдано је користити ванинституционалне облике утицаја на одлучивање тек ако институционални механизам закаже и не да жељене резултате, без кривице студентских представника. Ово је важно због чињенице да студентски протести, само када их организују и предводе студентски представници, када закажу институционални механизми без њихове кривице, могу да имају епитет *леgitимних*.

Повећање квалитета образовања кроз измену студијских програма, као дугорочни општи циљ деловања, студентска организација може да оствари једино коришћењем институционалних механизма деловања. Како су у креирању и изменама студијских програма ВШУ потпуно аутономне, тако су надлежни органи ВШУ једино место где студентска организација може да делује на остварењу тог циља. Студијски програми се креирају и мењају у *стручном органу ВШУ*, а законом је предвиђено да том приликом студентски представници треба да чине до 20 процената састава тог органа. Како студентске представнике у стручном органу бира студентски парламент, јасно је да студентска организација мора да користи институционални механизам деловања, како би остварила своје дугорочне опште циљеве деловања.

8. ИЗАЗОВИ СТУДЕНТСКОГ ОРГАНИЗОВАЊА

Студентско организовање у Србији суочава се са два велика изазова и од адекватног одговора на њих, видеће се да ли је оправдало своје постојање и улогу у систему високог образовања РС. Први изазов је законски, а други људски - кадровски. Недостатак једног свеобухватног Закона о студентском организовању и представљању, који би дефинисао положај, статус и деловање студентских организација и функционисање и финансијску аутономију студентског парламента, као и деловање студентских представника у осталим органима ВШУ, не може се сматрати добрим законским предусловом за рад студентских организација и студентских представника. Постојање само једног члана Закона о високом образовању који регулише једну тако важну, а нову област, као што је студентско представљање, доводи до чињенице да су студентски парламенти ослоњени пре свега на регулативу ВШУ, а често и на своју сопствену регулативу и праксу.

Чињеница да студентско организовање и представљање до сада није било адекватно законски регулисано, може се посматрати и као компаративна предност приликом предстојећег регулисања ове области, јер се у великој мери може ослонити на искуства и добру праксу из протеклог периода. Законско решење треба да омогући институционално деловање студентских организација и студентски представнички систем који обезбеђује легитиман студентски утицај на одлучивање и управљање на ВШУ по свим питањима која су од важности за студенте. То подразумева дефинисање јасне и транспарентне процедуре избора за студентски парламент, како би се што више студената заинтересовало и укључило у рад студентских организација и студентског парламента, што би омогућило да најспособнији студенти постану студентски представници. Тим законом треба дефинисати надлежности

студентског парламента, механизам за извршење његових одлука, као и положај и права које студентски представници имају у органима ВШУ. Такође, потребно је регулисати начин финансирања студентских организација и финансијску аутономију студентског парламента, која подразумева просторије, компјутерску опрему и телефон, које је ВШУ дужна да обезбеди студентском парламенту за несметан рад, путовања студентских представника на састанке и едукације, али и право да се студентски парламент пита приликом распоређивања финансијских средстава у буџету ВШУ намењених студентским активностима.

Други изазов са којим се суочава студентско организовање у Србији је људски, односно кадровски. Кадровски изазов односи се на саме студенте који су активни у студентском организовању, а тиче се недостатка знања и ненавикнутости, недораслости студената на улоге које врше, као и мотивисаности студената да се ангажују у студентском организовању. За разлику од првог дела овог *Водича*, названог *Основни ниво* :), који је намењен најширој групи студената, како би им се приближило студентско организовање, други део, назван *Напредни ниво* ;), намењен је пре свега студентима који су већ активни у студентским организацијама, члановима и руководством студентских парламената и студентским представницима у органима ВШУ, како би их што боље припремио за улогу коју треба да врше. Као и за све друго, за студентско организовање најбитнија је **добра намера и спремност и способност да се учи**.

Поред ова два, кључна изазова, са којима се суочава студентско организовање, проблем може да представља и ненавикнутост менаџмента и наставника и сарадника на улогу коју студенти врше у органима ВШУ.

НАПРЕДНИ НИВО ;)

1. СТУДЕНТСКИ ПРЕДСТАВНИЦИ, ВИСОКОШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ, СИСТЕМ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА

Као што је већ речено, други део *Водича*, намењен је пре свега студентским представницима и студентима који се кандидују за студентске представнике, како би стекли основна знања која су им неопходна за обављање дужности која се поставља пред њих. Управо су *кандидовање* и *бирање* основни процеси које студент треба да прође да би постао студентски представник и који студентске представнике разликује од других студената активних у студентском организовању, на пример чланова и активиста студентских организација.

Студентски представник је студент кога су студенти ВШУ изабрали за члана студентског парламента, односно студентски парламент изабрао за представника студената у органима ВШУ или у органима других установа у којима су заступљени представници студената. Дакле, студентски представници су:

- чланови студентског парламента, укључујући и његово руководство - председника и студента проректора/продекана;
- представници студената које студентски парламент бира за чланове органа ВШУ, без обзира да ли се ради о органу управљања, стручним органима или другом органу предвиђеном законом и статутом ВШУ (дисциплинска комисија за студенте, етички комитет за наставнике и др.);
- представници студената које студентски парламент бира за чланове органа других установа (*Законом о ученичком и студентском стандарду* предвиђено је да студентски парламент универзитета предлаже представнике студената у управни одбор установа студентског стандарда – студентског центра, студентског културног центра).

Поред напред набројаних студентских представника на нивоу ВШУ, постоје и студентски представници на нивоу система високог образовања Републике Србије. То су чланови и руководства студентских конференција, СКОНУС-а и СКАССС-а, и представници студената у Националном савету за високо образовање које бирају студентске конференције. Студентске конференције бирају или предлажу представнике студената у радним групама министарства за доношење, измене или праћење примене закона и бирају студентске представнике у процесу акредитације.

Високошколске установе (ВШУ) јесу образовне установе на којима се обавља делатност високог образовања. Све их карактерише то што имају уписане студенте и орган управљања. Закон их разврстава у **универзитете, факултете, академије струковних студија,**

високе школе и високе школе струковних студија.

Постоје ВШУ које је основала Република Србија и оне основане од стране правних и физичких лица, а заједничко им је што и једне и друге, као и њихови студијски програми, морају да прођу, законом дефинисан, процес акредитације. Акредитацијом се утврђује да ли ВШУ испуњава минимум услова, материјалних и кадровских, за обављање делатности високог образовања и издавања јавних исправа - диплома. Кључну улогу у процесу акредитације има Комисија за акредитацију и проверу квалитета, као радно тело Националног савета за високо образовање. О улози студентских представника у процесу акредитације, биће више речи на крају овог дела.

Систем високог образовања представља збир свих релевантних чинилаца који утичу на функционисање високог образовања. Ту спадају високошколске установе, студенти, наставно и ваннаставно особље, студијски програми и организација студија, начин финансирања, законска и подзаконска регулатива (уредбе, статуту, правилници и др.) и наравно ресорно министарство.

Систем високог образовања у Србији, почев од 2005. године и доношења Закона о високом образовању, конципиран је тако да буде компатибилан и интегрисан у Јединствени европски образовни простор. То подразумева да наше високо образовање, високошколске установе, њихови програми, организација и нивои студија морају бити препознатљиви у осталим земљама овог простора. Та интегративна тежња исказана је у свим стратешким документима који су се односили на високо образовање, као и у свим досадашњим изменама Закона о високом образовању.

2. ИЗБОРИ ЗА СТУДЕНТСКИ ПАРЛАМЕНТ

Избори за студентски парламент се одржавају сваке године, зато што мандат студентских представника на ВШУ траје годину дана. Законом је прописано да се морају одржати у месецу априлу. Важно је да велики број студената узме учешће (активно и пасивно) у изборима за студентски парламент, као и да се кандидују и у студентски парламент буду изабрани студенти који ће на најбољи начин обављати дужност која ће им бити поверена. Како би се подстакло кандидовање што већег броја студената и што већа излазност на изборима, све изборне радње морају се обављати **транспарентно**. Одлука о расписивању избора мора се донети **благовремено** и мора бити истакнута на сајту ВШУ, у делу где се налазе и сервисне информације намењене студентима.

Право да бира и да буде биран за члана студентског парламента - пасивно и активно бирачко право - има сваки студент који је уписао годину студирања у академској години у којој се спроводе избори, без обзира на врсту (струковне или академске) или степен (основне, специјалистичке, мастер, интегрисане или докторске) студија или статус (буџетски или самофинансирајући). Информације о томе на који начин може да оствари своје законско право да бира и да буде биран за члана студентског парламента студент треба, пре свега, да потражи у актима који то регулишу: Закону о високом образовању (чл. 56), статуту ВШУ, правилнику о изборима за студентски парламент ВШУ и пословнику о раду студентског парламента ВШУ. Наведени документи су **јавни и налазе се на сајту ВШУ**. Уколико то није случај, можете их потражити од студентске службе, актуелних студентских представника, продекана за наставу, секретара или других.

Правилник о изборима за студентски парламент најдетаљније регулише ову материју зато што закон не прописује начин избора и број чланова студентског парламента, већ препушта да то учини ВШУ, својим општим актом. ВШУ правилником може само **регулисати, не и ограничити** начин избора. Постављање додатних услова приликом

кандидовања, представљало би битно ограничење права сваког студента да буде биран за члана студентског парламента.

3. РАД СТУДЕНТСКОГ ПАРЛАМЕНТА – ПРИМЕР ДОБРЕ ПРАКСЕ

Рад студентског парламента уређује се *пословником о раду*, који доноси сам студентски парламент. Приликом усвајања пословника добро је погледати пословнике студентских парламената других ВШУ за које сматрате да добро функционишу, пословник студентског парламента универзитета или чак пословнике савета и научно-наставног већа матичне ВШУ.

С обзиром да пословник не може да предвиди све ситуације у функционисању студентског парламента, оно се може разликовати од једне до друге ВШУ, као и на једној ВШУ од године до године. Студентски парламент функционише и развија се под утицајем његових чланова, праксе из ранијих сазива и искустава других студентских парламената. На рад студентског парламента утиче и однос менаџмента ВШУ према њему, а како је менаџмент променљив, променљив је и тај однос. Међусобна разноликост студентских парламената сама по себи није лоша, већ обогаћује искуство које се у виду добре праксе може преносити са једног студентског парламента на други.

Закон не дефинише функције у студентском парламенту, али свакако да се пословником највећа одговорност за његов рад и рад студентских представника у другим органима ВШУ поверава *председнику* студентског парламента и *студенту продекану/проректору*. Расподела утицаја, овлашћења и одговорности између ове две позиције разликује се од једне до друге ВШУ, а зависи од статута ВШУ и пословника о раду студентског парламента, традиције, па и од самих личности које их обављају. Поред њих, студентски парламент готово увек има и заменика председника, једног или више потпредседника, секретара и координаторе ресора или комисија.

Рад у студентском парламенту може се посматрати кроз више сегмената, од којих су неки формални, а неки неформални. Најважнији је свакако формални рад на седницама студентског парламента. Заказивање, ток седнице, одржавање реда и процедуре за изгласавање одлука регулишу се пословником о раду. На седницама учествују сви чланови студентског парламента, а заказује их и води председник, тако да од њега многоме зависи у каквој атмосфери протичу.

Пре заказивања седнице, председник треба да обави припремне радње како би седница успешно протекла. Најважнија од тих радњи је дефинисање дневног реда, односно питања о којима ће се расправљати на седници. Седница треба да се закаже када се сакупи довољно материјала о којем студентски парламент може да расправља и одлучује или када постоји једно важно питање за које је потребна хитна одлука или став студентског парламента. Свака тачка која се нађе на дневном реду треба да има одлучујући, консултативни или информативни карактер. Студентски парламент одлучује о питањима из његове надлежности. Консултативни карактер имају она питања о којима студентски парламент заузима одређени став, који је више или мање обавезујући за студентске представнике у органима ВШУ. Информативни карактер имају тачке у којима председник или други члан студентског парламента обавештава остале чланове о актуалним дешавањима која се тичу студената. Заказивање седница без дневног реда или са недовољно дефинисаним тачкама, иако није ретка појава, одаје утисак неозбиљности студентског парламента и самих студентских представника.

У припреми седница и дефинисању тачака дневног реда од помоћи је *годишњи план рада*, који се усваја на конститутивној седници студентског парламента. Главне тачке

годишњег плана рада, у ствари су програм са којим је новоизабрано руководство студентског парламента изашло пред студенте приликом кандидовања на изборима за студентски парламент.

Важна припремна радња је обавештавање чланова студентског парламента о заказаној седници. Поред обавезног благовременог достављања дневног реда, председник и руководство студентског парламента које припрема седницу треба, у данима који јој претходе, да обаве консултације са већином чланова студентског парламента и упознају их са питањима о којима ће се расправљати на њој. Ово се ради како би се избегла ситуација у којој на седници неколико људи или само председник знају о чему се говори па се расправа и размишљање о проблему (brainstorming) обавља на самој седници што је знатно продужује и чини неефикасом. Чланови студентског парламента који су унапред упознати са детаљима, унапред ће размишљати о питањима о којима ће се расправљати и на седницу ће доћи са предлозима решења.

Сама седница тече тако што се дневни ред исцрпљује тачку по тачку. Рад по свакој тачки почиње уводним излагањем које даје председник или унапред одређени члан студентског парламента – известилац, после којег следи расправа у којој учествују сви заинтересовани чланови. По окончању расправе, тачка се затвара доношењем одлуке, заузимањем става или само примањем информације. О раду на седници води се записник који треба да одражава ток седнице и садржи одлуке донете на њој. Записник са претходне седнице, усваја се на наредној и на тај начин постаје званични документ студентског парламента који се архивира.

По окончању седнице потребно је објавити и извршити донете одлуке. Одлуке и ставови се објављују да би студенти били обавештени о раду студентског парламента, те стога не треба посебно наводити колико је ова радња важна за стварање позитивне слике о студентском парламенту међу студентима. Зато се одлуке и ставови објављују на начин који је најдоступнији најширој студентској популацији, преко сајта, профила на друштвеним мрежама, па и преко медија.

За извршење одлука које доноси студентски парламент најодговорнији су његов председник и студент продекан/проректор. Како механизми за извршење одлука студентског парламента нису предвиђени законом, на њиховој способности и умешности је да, кроз контакт са менаџментом и у садејству са студентским представницима у органима ВШУ, издејствују њихово извршење. На неким ВШУ овај проблем не постоји зато што су механизми за извршење одлука студентског парламента предвиђени статутом ВШУ што је за сада најбоље могуће решење.

Осим ако потреба не налаже, седнице не треба организовати превише често (више пута месечно), као ни превише ретко. Искуства су показала да је оптималан број две до три седнице по семестру. Зато се на дневном реду требају наћи она питања за која се претпоставља да ће бити актуелна у наредних месец-два.

Поред одржавања седница, које представљају формални рад, студентски парламент обавља читав низ других неформалних активности у које се убрајају размена мишљења и искустава, састанци председништва и активности од ширег значаја за студентску популацију за које студентски парламент оснива ресоре или комисије које се детаљније баве њима (култура, спорт, неформално образовање и сл.).

4. СТУДЕНТСКИ ПРЕДСТАВНИЦИ У ОРГАНИМА ВШУ

Према Закону о високом образовању, свака високошколска установа има четири (основна) органа. То су: стручни органи, орган управљања, орган пословођења и студентски парламент. **Стручни орган** на факултету је научно-наставно веће, а на универзитету сенат. Поред ових органа, који су предвиђени Законом, високошколске установе могу оснивати и друге стручне органе. Орган управљања високошколске установе је **савет**. Орган пословођења је декан на факултету, односно ректор на универзитету, директор на високој школи струковних студија, а председник на академији струковних студија. За овај орган често се користи назив *управа ВШУ* што је погрешно, јер он не управља високошколском установом (то ради савет), већ врши пословођење њом, те би једини исправан назив могао да буде пословодство или **менаџмент** високошколске установе.

Студентски парламент је основни студентски представнички орган ВШУ. Посебна погодност који студентски парламент има у институционалној шеми високошколских установа је што бира и одређени број чланова осталих органа ВШУ. Студентски парламент, из реда студената, бира до 1/5 чланова стручног органа и око 1/6 чланова органа управљања. Студентски представници у стручном органу имају право гласа само по питањима тачно предвиђеним законом (измене студијског програма, расподела ЕСПБ бодова, квалитет наставе), док у органу управљања имају право гласа по свим питањима о којима се одлучује, исто као и други чланови органа управљања, представници наставника и представници оснивача. Закон ни на који начин не ограничава право изјашњавања студентских представника у органу управљања.

Члан 52. (Састав савета високошколске установе)

.....
Савет високошколске установе из става 1. овог члана чине представници установе, студената и оснивача.

Од укупног броја чланова савета из става 1. овог члана, представници високошколске установе чине две трећине, заокружено на најближи непаран број, док су представници студената и представници оснивача заступљени са једнаким бројем чланова до пуног састава.

Члан 55. (Стручни орган)

.....
Стручни орган високошколске установе одлучује о питањима од интереса за реализацију наставе, научно-истраживачког и уметничког рада.

При расправљању, односно одлучивању о питањима која се односе на осигурање квалитета наставе, реформу студијских програма, анализу ефикасности студирања и утврђивања броја ЕСПБ бодова, у стручним органима и њиховим телима учествују представници студената.

У стручним органима из става 2. овог члана студенти чине до 20% чланова, а у њиховим телима чине 20% чланова.

.....

Учешће студената у управљању и одлучивању на ВШУ остварује се кроз заступљеност студентских представника у органима у којима се управља и који доносе најважније одлуке на ВШУ, а то су савет и стручни органи. Студентски представници у овим органима, поред председника студентског парламента и студента продекана/проректора носе највећу одговорност за извршење одлука студентског парламента и остварење утицаја студената на ВШУ.

Нечија заступљеност у једном органу, у овом случају студената у органима ВШУ, није исто што и утицај на доношење одлука у њему. Заступљеност представља базични основ, али не и доминантан фактор утицаја. Уколико студенти нису заступљени у неком органу ВШУ, он нису у могућности ни да утиче на одлуке које се у њему доносе. Међутим, поред заступљености, постоје и други фактори од којих у великој мери зависи утицај студентских представника у њима. Неки од тих фактора зависе од самих студентских представника, а неки су спољне природе. За успешан рад студентског парламента и доношење одлука у интересу студената најважније је да студентски представници буду заступљени у органима ВШУ и имају утицај на њихов рад.

5. УТИЦАЈ СТУДЕНТСКИХ ПРЕДСТАВНИКА У ОРГАНИМА ВШУ

Рад и активности студентских представника у органима ВШУ јако су важни за остварење утицаја студената на ВШУ, као и за извршење одлука и промоцију ставова студентског парламента.

Присуствовање. Да би могли да утичу на одлуке које се доносе, студентски представници треба да присуствују седницама органа чији су чланови. Како је одсуства студентских представника са седница органа ВШУ присутно у пракси, морамо се прво интересовати за разлоге недолажења. Први разлог, присутан у пракси, је непозивање од стране службе ВШУ која је за то задужена. Овај разлог је јасан - студентски представник који није обавештен о одржавању седнице органа чији је члан, није ни имао могућност да њој присуствује и утиче на одлуке које су на њој донете. Ова појава говори о *законитости рада тих ВШУ*.

Међутим, дешава се, у пракси, да студентски представник не дође на седницу када је уредно позван. Тада разлоге неучествовања можемо тражити једино у њему самом и његовом односу према преузетим обавезама. Основни морални квалитет студентског

представника, уз обавезу да у студентском парламенту и осталим органима ВШУ заступа интересе студената, а не своје личне или интересе менаџмента и наставника када су они супротстављени интересима студената, јесте и да се одговорно односи према интересима студената и самој улози студентског представника у којој се налази. То се пре свега односи на оне студентске представнике које студентски парламент изабере у органе ВШУ. Они не смеју доласку и припремљености за седнице органа чији су чланови претпоставити своје приватне обавезе, па ни обавезе које проистичу из наставе. Наиме, када студентски представник не спреми добро испит, штету може да нанесе само себи. Недоласком на седницу органа ВШУ у којем је он студентски члан, штету наноси свим студентима. Сваки студентски представник, још када се кандидује за чланство у одређеном органу ВШУ, треба да рачуна и на одређена одрицања те врсте. Као што недолазак студентских представника искључује њихов утицај у органима ВШУ, тако га делимични долазак (долазак само неких чланова) студентских представника умањује.

Право гласа и право на дискусију. Да би студентски представници могли да утичу на доношење одлука у органима ВШУ чији су чланови, треба да имају право гласа у тим органима - *реални утицај*, као и да имају право да изложе своје мишљење и придобију још неког члана органа, који није студент, да их својим гласом подржи - *потенцијални утицај*. Закон студентима у стручном органу даје право гласа само приликом одлучивања о тачно одређеним питањима (таксативно набројана), док студенти у савету имају право гласа по свим питањима (право гласа ничим се не ограничава). Што се права на дискусију тиче, оно је студентима готово увек признато, чак и у случајевима када немају право гласа. *Посебно је питање колико га користе.* Коришћење права на дискусију један је од најбољих показатеља припремљености студентских представника за седнице органа ВШУ, степена разумевања материје којом се баве, као и мотивисаности да делују у интересу студената.

Ако узмемо у обзир да се за чланове органа ВШУ обично бирају искуснији студентски представници са дужим стажом у студентском организовању, негативне појаве, каква је недолазак на седницу и неприпремљеност и недискутовање, не би требало да се дешавају. Неприсутвовање студентских представника седницама органа ВШУ, онда када су уредно позвани, и неприпремљеност за седнице која резултира недискутовањем, осим што много говори о самим студентским представницима и лошем одабиру студентског парламента, говори и о недовољној понуди кадрова на страни студентског организовања и недовољној мотивисаности студената за чланство у органима ВШУ. Знамо да једино мотивисани студентски представник може своје чланство у органу ВШУ да претвори у утицај на доношење одлука.

Јединство/подељеност. Поред напред наведених проблема у раду, који су махом последица немотивисаности, непознавања материје и неодговорности студентских представника, јавља се још један проблем који има други узрок, а манифестује се кроз подељеност студентских представника у органу ВШУ. Последица неусклађености става студентских представника у органу ВШУ је подељеност приликом дискусије и гласања. Не треба посебно говорити о утиску који на остале чланове органа ВШУ остављају студенти који дискутују супротстављено. Ова појава је најбољи показатељ подељености у студентском парламенту и различитом виђењу интереса студената од стране различитих (група) студентских представника. Хронична неуједначеност ставова студентских представника, као последица разлике у виђењу интереса студената, најчешће свој епилог налази на наредним изборима за студентски парламент. Како су студентски представници мањина у свим органима ВШУ није тешко закључити да подељеност у великој мери, а некад и потпуно, искључује утицај студената на доношење одлука у управљање ВШУ.

Могућа је и супротна ситуација која значајно увећава утицај студентских представника на доношење одлука. То је подељеност чланова органа ВШУ који нису

студенти, најчешће наставника. Када је дубока и прилично изражена, увећава утицај студентских представника до те мере да њихови гласови постају неопходни за доношење било које одлуке. На примеру замишљеног органа који има 10 чланова, од којих су два студентски представници са неограниченим правом гласа, а осам наставници који су дубоко подељени у два „табора“ од по четири, можемо видети да ће бити усвојене само оне одлуке које предложи једна од група наставника, а подрже студенти. Тада се заступљеност од 20% у том органи претвара у стопостотни утицај на доношење одлука у њему.

Да би стекли овакву позицију у одлучивању неког органа, поред изражене поделе наставника, потребно је и да студентски представници умеју да је препознају и искористе, за шта су потребни искуство и дипломатске вештине. Није тешко закључити да ће у таквој ситуацији наставници чије предлоге подржавају студентски представници бити у обавези да подржавају студентске предлоге, што може много да помогне остварењу студентских интереса на ВШУ. Услов да студентски представници имају неограничено право гласа говори нам да су овакве ситуације могуће у савету или помоћним органима ВШУ (етички комитет за наставнике, дисциплинска комисија за студенте и сл.).

6. ЗНАЊЕ СТУДЕНТСКИХ ПРЕДСТАВНИКА

С обзиром на значајну улогу коју студентски парламент има у систему високог образовања Републике Србије, као и на тенденцију да се наредним изменама Закона прошири поље деловања студентских представника, не треба посебно говорити о важности избора одличних, одлучних, способних, амбициозних и мотивисаних студената за студентске представнике. Студенти некад, не познајући довољно надлежности студентског парламента или му не придајући довољно значаја, за своје представнике у студентском парламенту бирају студенте којима поклањају поверење из чисто субјективних разлога (организује добре журке, добар пријатељ и сл.).

Као што на студентима лежи одговорност за избор чланова студентског парламента, тако на члановима лежи одговорност да за руководство студентског парламента и студентске представнике у органима ВШУ изаберу оне студенте који ће на најбољи начин да одговоре постављеном задатку. Обично се и бирају они који ће одговорно и морално да се односе према послу који им је поверен. Али, да би овај задатак обавили на добар начин, они треба да поседују знање која ће им омогућити да одговоре изазову, као и жеља и могућност да то знање даље проширују. Још пре кандидовања за одређену позицију, потребно је да познају одредбе Закона и статута ВШУ којима су дефинисане ингеренције и могућности које студентски парламент и студентски представници у органима ВШУ имају, како би стекли оквирну слику о ономе шта их чека.

Велики проблем, са којим се суочавају сви студентски представници када желе да прошире своја знања из ове области, представља апсолутно непостојање публикација које се њом баве.¹ Тај проблем може се превазићи на више начина: кроз семинаре и едукације, кроз учење на личном искуству и искуствима других, стеченим током рада у студентском парламенту и на представничким позицијама као и кроз преношење знања са старијих генерација на млађе. Сваки од ових начина има неке своје недостатке. Основни недостатак семинара и едукација јесте тај што су недовољно чести и што их може похађати ограничен, у односу на укупну популацију скроман, број студентских представника. Код учења на личним искуствима основни недостатак је то што мора да прође одређено време у којем студентски представник учи како треба да ради. Трећи начин, преношење знања са старијих на млађе,

¹Водич кроз студентско организовање представља мали допринос аутора и СКОНУС-а да овај проблем буде превазиђен.

студентском парламенту факултета.

Овакав начин избора чланова студентског парламента неинтегрисаног универзитета може да створи слику код неких од њих да су у ствари представници само студената свог факултета или делегати студентског парламента свог факултета, те да су за свој рад одговорни само пред онима који су их ту и бирали. Студентски парламент универзитета не представља само скуп студентских парламената факултета, већ *посебан ниво заштите права и остварења интереса студената*. Руководство студентског парламента универзитета, председник и студент проректор и студентски представници у органима универзитета у свом деловању заступају интересе свих студената универзитета и говоре у њихово име, а не само интересе студената факултета са кога долазе. Како постоје одређене одлуке за чије је доношење надлежан универзитет, уз интегративну тенденцију да се све више овлашћења преноси са факултета на универзитет, јако је важно ово деловање студентских представника у органима универзитета и активност руководства студентског парламента универзитета.

Да би превазишли проблем недоступности студентима, који најчешће немају директан контакт са студентским парламентом универзитета већ су упућени на студентски парламент свог факултета, студентски представници своје активности могу да промовишу преко локалних медија, који су им доступни јер се баве општим проблемима, заједничким за све студенте универзитета. Оваква медијска гостовања стварају позитивну слику институције студентског парламента код студената.

Уз друге, до сада наведене улоге, студентски парламент универзитета, као и студентске конференције, јако су значајни за преношење позитивних искустава и примера добре праксе, јер су место окупљања студентских представника различитих ВШУ.

9. СТУДЕНТСКИ ПРЕДСТАВНИЦИ И АКРЕДИТАЦИЈА ВШУ

Периодична акредитација ВШУ и акредитација нових студијских програма, кључна је за обезбеђење квалитета наставе и законито функционисање ВШУ. Поступак акредитације спроводи се пред *Комисијом за акредитацију и проверу квалитета (КАПК)*, која представља радно тело *Националног савета за високо образовање*. У поступку акредитације/реакредитације ВШУ, један од задатака који Комисија треба да обави јесте и да утврди да ли на ВШУ постоји студентски парламент коме су обезбеђени услови за рад и да ли заступљеност и овлашћења студентских представника у органима ВШУ одговарају оним које предвиђа закон.

Један од поступака у процесу акредитације је и екстерна евалуација ВШУ. То је спољашња провера квалитета, која се спроводи кроз посету посматраној ВШУ, а обавља је поткомисија, формирана за ту прилику од стране КАПК-а. Један од чланова ове поткомисије обавезно је и студент, кога бирају студентске конференције СКОНУС и СКАССС. За студентске представнике у процесу акредитације студентске конференције бирају најискусније студентске представнике, који су код КАПК-а прошли посебну обуку из области акредитације ВШУ.

Студентски представници у процесу акредитације представљају јак инструмент притиска на ВШУ да студентском парламенту и студентским представницима обезбеди законом загарантована права. Они своје искуство, стечено у студентском организовању, и знање из области акредитације, стечено приликом обуке, треба да искористе да би побољшали функционисање и позицију студентског парламента и студентских представника. Њихове примедбе директно утичу на пословодства ВШУ да, како би успешно прошли процес акредитације, у значајној мери побољшају положај студентског парламента посматране ВШУ.

Пуноправни члан ЕСУ од 2012. године

Full member of ESU since 2012

Студентска конференција универзитета Србије
Краља Милана 48, 11000 Београд, Србија

Е пошта: office@skonus.org ; Веб: www.skonus.org

